

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת ולדימיר בליאק

פ/25/6462

הצעת חוק העונשין (תיקון – הוספת עבירת חרם חברתי חמור על קטין), התשפ"ו–2026

1. תיקון סעיף 368 א. בחוק העונשין, התשל"ז–1977¹ (להלן – החוק העיקרי), בסעיף 368 א, אחרי ההגדרה "חסר ישע" יבוא :

"חרם חברתי חמור על קטין" – ניתוקו של קטין ונידויו מקבוצה חברתית משמעותית, באופן יזום, שיטתי ומתמשך, תוך גרימת מצוקה גופנית או נפשית לקטין;".

2. הוספת סעיף 368 ב. אחרי סעיף 368 לחוק העיקרי יבוא :

"חרם חברתי חמור 368 ב(א) הגורם בכוונה לחרם חברתי חמור על קטין, דינו – מחצית הקנס האמור בסעיף 61(א)(1).

(ב) הורשע קטין בעבירה או נקבע כי ביצע עבירה לפי סעיף קטן (א), יחייב בית המשפט את הורה הקטין בתשלום הקנס האמור באותו סעיף קטן, אם השתכנע בית המשפט לאחר שנתן הזדמנות להורה להשמיד את טענותיו, כי התקיימו אלה :

(1) ההורה ידע כי הקטין גרם לחרם האמור ;

(2) ההורה לא נקט באמצעים סבירים להפסקת החרם או מניעתו.

¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(ג) הורשע אדם בביצוע עבירה כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט להורות על השתתפותו בתוכנית חינוכית, טיפולית או שיקומית, אם נתן הסכמתו לכך.”

דברי הסבר

בימים אלו גוברת המודעות הציבורית להיקפה ולעוצמתה של תופעת החרם החברתי בקרב קטינים. חרם חברתי אינו תופעה שולית, אלא מדובר בחוויה שעשויה לגרום לפגיעה נפשית חמורה, לאובדן תחושת שייכות ולערעור הביטחון העצמי של הילדים. השלכות של חרם חברתי לעתים תכופות מלוות את הילדים במשך שנים ארוכות, דבר המתבטא במגוון תחומי החיים, ולעתים לאורך כל חייהם. בתקופה האחרונה ישנה עליה חדה במקרי החרמות החברתיים. הורים וילדים מדווחים כי הצוות הבית ספרי לא מצליח להתמודד עם כמות המקרים וחומרתם, וילדים לעתים מגיעים למצב נפשי חמור, עד כדי אובדנות. בעת האחרונה התפרסמו מקרים של ילדים שהתאבדו בעקבות חרם חברתי שעברו. נתון זה ממחיש באופן חד את עוצמת הפגיעה ואת הצורך הדחוף בהתערבות מערכתית, חברתית ומשפטית. מערכת החינוך, ההורים והרשויות המקומיות מתמודדים עם היקף הולך וגדל של פניות הנוגעות לחרמות חברתיים, אך כיום אין מענה חקיקתי ברור ומספק לתופעה זו. החוק הישראלי אינו מגדיר חרם חברתי כעבירה עצמאית, ואינו מספק מסגרת נורמטיבית המבהירה את אחריות ההורים למעשי ילדיהם בתחום זה. הצעת חוק זו נועדה לסגור פער זה, ולהגדיר חרם חברתי שבוצע בידי בגיר או קטין כעבירה בחוק העונשין, התשל"ז-1977, אשר בגינה יישאו באחריות, ואם היה המבצע קטין – אף הוריו במקרים מסוימים.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
כ"ג בטבת התשפ"ו (12.01.2026)